

Posudek oponenta diplomové práce

Jméno diplomanta: **Robin Fleček**

Téma a rozsah práce: **Hate Speech throughout the World (Nenávistné projevy napříč kontinenty)**
Diplomová práce odevzdaná v anglickém jazyce, 79 stran textu + 16 stran českého shrnutí, dále seznam literatury, judikatury, použitých předpisů a zkratk, abstrakt

Datum odevzdání práce: 26. dubna 2017

Téma srovnání úpravy nenávistných projevů v USA a evropských státech je zajímavé téma na zpracování v diplomové práci, neboť není příliš široké a umožňuje sledovat a porovnávat doktríny i rozhodovací praxi soudů. Diplomant se tohoto úkolu zhostil velmi pečlivě a práce je svým zpracováním zdařilou komparativní studií. Cílem práce je hledání limitů svobody projevu v návaznosti na její omezení v důsledku nenávistných projevů – „hate speech“. Z autorova srovnání plyne zejména důležitý aspekt vlivu právní kultury a společenského vývoje na konkrétní právní regulaci.

Práce je logicky strukturována, od první kapitoly, v níž autor hovoří o fenoménu nenávistných projevů obecně, přes obecné přístupy k této problematice v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva a Nejvyššího soudu USA (kapitola druhá) až ke dvěma oblastem, v nichž se nenávistné projevy velmi často vyskytují. Třetí kapitola je věnována rasistickým projevům v judikatuře Nejvyššího soudu USA a čtvrtá kapitola etnickým a náboženským nenávistným projevům v judikatuře Evropského soudu pro lidská práva. Z mého pohledu nejvýznamnější, pátá, kapitola obsahuje poměrně detailní závěry vyvozené autorem mimo jiné z podrobnějšího porovnání přístupů obou zkoumaných soudů k otázce nenávistných projevů. Autorova práce ústí v tezi o možném vzájemném ovlivňování americké a štrasburské judikatury, což je závěr jistě přesvědčivý. Delší české shrnutí v závěru obsahuje výběr z hlavních myšlenek jednotlivých kapitol práce.

Rozsah práce je spíše nadstandardní (79 stran) a odpovídá relativně úzce zvolenému tématu, což lze hodnotit pozitivně. Po formální stránce je práce prosta chyb, úroveň i četnost odkazů na literaturu a zejména judikaturu je nadstandardní na tento typ

kvalifikační práce. Jedinou formální připomínku bych měl k anglickému označení České republiky, kde by podle mého názoru měl být uveden určitý člen „the“.

Rovněž nadprůměrně hodnotím práci po obsahové stránce. Zejména výše zmíněná pátá kapitola velmi pěkně shrnuje autorovy závěry v návaznosti na předcházející výklad. Práce je psaná čtivým způsobem, úroveň anglického jazyka je velmi dobrá. Autor práci doplňuje o zajímavé postřehy ze současnosti, ať již jde o potenciální omezení práva na informace a svobody projevu ve vztahu k médiím v současných Spojených státech amerických po zvolení prezidenta Donalda Trumpa anebo v závěru práce zmíněné případy nenávistného projevu proti muslimům a islámu v České republice a odsouzení arménské genocidy Poslaneckou sněmovnou Parlamentu ČR.

Z pozice oponenta připojuji k předložené práci následující připomínky a otázky:

1. První připomínku lze mít k autorovým komentářům k soudní judikatuře. Na několika místech – zejména v druhé kapitole – je autorem zmiňováno velké množství případů, z nichž však autor zmiňuje pouze závěry soudů, aniž by blíže osvětlil kontext rozhodnutí. Výsledným efektem konstatování poměrně širokých závěrů soudů. Ty však je podle mého názoru potřeba aplikovat pouze na obdobné případy a k tomu je vhodné zmínit skutkové okolnosti případu. Dále je třeba zmínit, že některé případy (Virginia v. Black, R.A.V. v. City of St. Paul) jsou autorem rozebírány podrobně až v druhé polovině práce, přestože již v úvodních kapitolách se pravděpodobně předpokládá jejich znalost čtenářem.
2. Dále je třeba poukázat na několik tvrzení autora, které nejsou podpořeny argumenty: např. na str. 52 autor uvádí, že nejčastějšími případy „hate speech“ před Evropským soudem pro lidská práva jsou nenávistné projevy zaměřené proti etnickým skupinám a náboženství. Na str. 79 zase tvrzení, že v České republice se nenávistné projevy primárně týkají politických projevů. Bez odkazů na autory, kteří toto tvrdí, anebo na vlastní analýzu, například statistik soudních rozhodnutí, se tyto závěry jeví poněkud nepřesvědčivé.
3. Na několika místech práce je autorem správně poukazováno na rozdíl mezi evropským a americkým pojetím hodnoty lidské důstojnosti. Správnější než tvrdit, že Spojené státy neznají pojem lidské důstojnosti (což autor činí na str. III českého

shrnutí práce), je podle mého názoru detailněji odkázat na rozdíly v obou pojetích lidské důstojnosti. Doporučuji k přečtení stati G. Bognettiho, J. Whitmana a E. Benvenistiho v knize: Nolte, G. (ed.): *Comparing European and US Constitutionalism*. Cambridge: Cambridge University Press, 2005. str. 85 a násl. Bognetti mimo jiné poukazuje i na menšinové názory, např. prof. Louise Henkina, který usiluje o interpretaci americké ústavní tradice v duchu německé Dürigovy koncepce lidské důstojnosti.

4. Pokud jde o výběr oblastí, kterým se autor při zkoumání nenávistných projevů v jednotlivých kapitolách věnuje, zde by bylo možné blíže odůvodnit proč jsou reprezentativní a že z nich lze vyvodit obecnější závěry. Například v kapitole čtvrté týkající se protináboženských projevů se autor věnuje téměř výhradně protižidovským a protiislámským projevům. Evropský soud pro lidská práva však zkoumal například i projevy zaměřené proti křesťanství – viz např. případ Otto-Preminger-Institut proti Rakousku (stížnost č. 13470/87, rozsudek ESLP ze dne 20.9.1994). Zapadá tato judikatura podle autora do celkového přístupu štrasburského soudu k nenávistným projevům?
5. Na str. 72 autor správně uvádí, že ochrana svobody projevu Evropským soudem pro lidská práva je realizována mimo jiné hledáním rovnováhy mezi touto svobodou a ostatními základními právy. Ve vazbě na předchozí otázku lze otevřít téma míry uvážení státu evropských států při regulaci nenávistných projevů. Jak by měla být, pokud to lze obecně říci, nastavena míra tohoto uvážení (*margin of appreciation*) a je nutno diferencovat, o jaký nenávistný projev se jedná?

Předloženou diplomovou práci kolegy Robina Flečka považuji za velmi kvalitní, splňující veškeré požadavky kladené na diplomové práce. Proto práci rád **doporučuji k obhajobě** a navrhuji ji ohodnotit v případě úspěšné ústní obhajoby známkou **výborně**.

V Praze dne 22. května 2017

Pavel Ondřejek